

United Nations
Nations UniesInternational Criminal Tribunal
for the former Yugoslavia
Tribunal Pénal International
pour l'ex-Yougoslavie

“LOGOR KERATERM” (IT-95-8)

SIKIRICA I DRUGI

Tužilac protiv Duška Sikirice, Damira Došena i Dragana Kolundžije

DUŠKO SIKIRICA

Osuđen za progone na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi

Od 14. juna do 27. jula 1992. Duško Sikirica je bio komandant obezbjeđenja u logoru Keraterm, koji su snage bosanskih Srba formirale u krugu fabrike keramičkih proizvoda na istočnom kraju grada Prijedora, u sjeverozapadnoj Bosni i Hercegovini.

- osuđen na 15 godina zatvora

Zločini za koje je osuđen (primjeri):

Progoni na političkoj rasnoj i vjerskoj osnovi (zločini protiv čovječnosti)

- Sikirica je ubio jednog zatočenika u logoru tako što mu je pucao u glavu.
- Nije izvršio svoju dužnost da spriječi ljude izvan logora da ulaze u logor i zlostavljaju zatočenike.
- Kao komandant obezbjeđenja, Sikirica je znao za nehumane uslove u logoru, uključujući nedovoljnu hranu i vodu, neadekvatnu medicinsku njegu i liječenje, pretrpanost i manjak svježeg zraka i kretanja, te nepostojanje odgovarajućih higijenskih uslova.
- Takođe je znao da su zatočenici premlaćivani, silovani, seksualno zlostavljani i ubijani.

DAMIR DOŠEN

Osuđen za progone na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi

Od 3. juna do početka avgusta 1992. Damir Došen je bio vođa smjene straže u logoru Keraterm.

- osuđen na 5 godina zatvora

Zločini za koje je osuđen (primjeri):

Progoni na političkoj rasnoj i vjerskoj osnovi (zločini protiv čovječnosti)

- Došen je dozvolio progone i prešutno prihvatao nasilje nad zatočenicima u logoru, uključujući premlaćivanja, silovanje, seksualno zlostavljanje i ubistva, kao i maltretiranje, ponižavanje i psihološko zlostavljanje. Zloupotrijebio je svoj položaj od povjerenja.

DRAGAN KOLUNDŽIJA		<i>Osuđen za progone na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi</i>
	<p>Od početka juna do 25. jula 1992., Dragan Kolundžija je bio vođa smjene straže u logoru Keraterm.</p> <p>- osuđen na 3 godine zatvora</p>	

Zločini za koje je osuđen (primjeri):

Progoni na političkoj rasnoj i vjerskoj osnovi (zločini protiv čovječnosti)

- Iako su mu bili poznati nehumani uslovi u logoru, time što je nastavio biti vođa smjene Kolundžija je zloupotrijebio svoj položaj povjerenja.

DUŠKO SIKIRICA	
Rođen	23. marta 1964. u Ćirkin Polju, Bosna i Hercegovina
Optužnica	Prvobitna: 21. jula 1995; izmijenjena: 30. avgusta 1999; druga izmijenjena: 3. januara 2001.
Uhapšen	25. juna 2000. od strane multinacionalnih stabilizacijskih snaga (SFOR)
Prebačen na MKSJ	25. juna 2000.
Prvo stupanje pred sud	7. jula 2000. izjasnio se da nije kriv po svim tačkama optužnice
Potvrđno izjašnjavanje o krivici	19. septembra 2001. izjasnio se krivim za progone
Presuda o kazni Pretresnog vijeća	13. novembra 2001. osuđen na 15 godina zatvora
Na izdržavanju kazne	10. maja 2002. prebačen u Austriju na izdržavanje kazne; u izdržavanje kazne je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru od 25. juna 2000.; 21. Juna 2010. odobreno mu je prijevremeno puštanje na slobodu

DAMIR DOŠEN	
Rođen	7. aprila 1967. u Ćirkin Polju, Bosna i Hercegovina
Optužnica	Prvobitna: 21. jula 1995; izmijenjena: 30. avgusta 1999; Druga izmijenjena: 3. januara 2001.
Uhapšen	25. oktobra 1999., od strane SFOR-a
Prebačen na MKSJ	25. oktobra 1999.
Prvo stupanje pred sud	8. novembra 1999. izjasnio se da nije kriv ni po jednoj tački optužnice
Potvrđno izjašnjavanje o krivici	19. septembra 2001. izjasnio se krivim za progone
Presuda o kazni Pretresnog vijeća	13. novembra 2001. osuđen je na 5 godina zatvora
Kazna izdržana	10. maja 2002. prebačen je u Austriju na izdržavanje preostalog dijela kazne; u izdržavanje kazne je uračunato vrijeme koje je proveo u pritvoru od 25. oktobra 1999; 28. februara 2003. odobreno mu je prijevremeno puštanje na slobodu.

DRAGAN KOLUNDŽIJA	
Rođen	19. decembra 1959. u Bosni i Hercegovini
Optužnica	Prvobitna: 21. jula 1995; izmijenjena: 30. avgusta 1999; druga izmijenjena: 3. januara 2001.
Uhapšen	7. juna 1999. od strane SFOR-a
Prebačen na MKSJ	7. juna 1999.
Prvo i daljnja stupanja pred sud	14. juna 1999. nije se izjasnio o krivici; 13. jula 1999. izjasnio se da nije kriv ni po jednoj tački optužnice; 27. septembra 1999. izjasnio se da nije kriv po svim novim tačkama izmijenjene optužnice
Potvrđno izjašnjavanje o krivici	4. septembra 2001. izjasnio se krivim za progone
Presuda o kazni Pretresnog vijeća	13. novembra 2001. osuđen je na 3 godine zatvora
Kazna izdržana	U izdržavanje kazne je uračunato vrijeme koje je proveo u

	pritvoru od 7. juna 1999; 5. decembra 2001. odobreno mu je prijevremeno puštanje na slobodu
--	---

STATISTIČKI PODACI

Broj dana suđenja	33
Svjedoci Tužilaštva	34
Svjedoci odbrane	31
Svjedoci Vijeća	0
Dokazni predmeti Tužilaštva	86
Dokazni predmeti odbrane	Sikirica: 58 Kolundžija: 4 Došen: 50
Dokazni predmeti Vijeća	0

SUĐENJE	
Suđenje počelo	19. marta 2001.
Pretno vijeće III	Sudija Patrick Robinson (predsjedavajući), sudija Richard May, sudija Mohamed Fassi Fihri
Tužilaštvo	Dirk Ryneveld, Julia Baly, Daryl Mundis
Obrana	Za Duška Sikiricu: Veselin Londrović, Michael Greaves Za Damira Došena: Vladimir Petrović, Goran Rodić Za Dragana Kolundžiju: Ivan Lawrence, Jovan Ostojić

PRESUDA O KAZNI PRETRESNOG VIJEĆA	
<i>13. novembar 2001.</i>	
Rasprava o kazni	8. i 9. oktobra 2001.
Pretno vijeće III	Sudija Patrick Robinson (predsjedavajući), sudija Richard May, sudija Mohamed Fassi Fihri
Tužilaštvo	Dirk Ryneveld, Julia Baly, Daryl Mundis
Obrana	Za Duška Sikiricu: Veselin Londrović, Michael Greaves Za Damira Došena: Vladimir Petrović, Goran Rodić Za Dragana Kolundžiju: Ivan Lawrence, Jovan Ostojić

POVEZANI PREDMETI	
<i>prema geografskom području</i>	
BANOVIĆ (IT-02-65/1) “LOGORI OMARSKA I KERATERM”	
BOROVNICA (IT-95-3) “PRIJEDOR”	
BRĐANIN (IT-99-36) “KRAJINA”	
KARADŽIĆ (IT-95-5/18) “BOSNA I HERCEGOVINA” I “SREBRENICA”	
KOVAČEVIĆ I DRLJACA (IT-97-24) “PRIJEDOR”	
KRAJISNIK (IT-00-39 I 40) “BOSNA I HERCEGOVINA”	
KVOČKA I DRUGI (IT-98-30/1) “LOGOWI OMARSKA, KERATERM I TRNOPOLJE”	
MEJAKIĆ I DRUGI (IT-02-65) “LOGORI OMARSKA I KERATERM”	
MILOŠEVIĆ (IT- 02-54) “KOSOVO, HRVATSKA I BOSNA I HERCEGOVINA”	
MLADIĆ (IT-09-92) “BOSNA I HERCEGOVINA” I “SREBRENICA”	
MRĐA (IT-02-59) “PLANINA VLAŠIĆ”	
PLAVŠIĆ (IT-00-39 I 40/1) “BOSNA I HERCEGOVINA”	
STAKIĆ (IT-97-24) “PRIJEDOR”	
STANIŠIĆ, MIĆO (IT-04-79)	
TADIĆ (IT-94-21) “PRIJEDOR”	
ŽUPLJANIN (IT-99-36) “KRAJINA”	

OPTUŽNICA I OPTUŽBE

Sikirica, Došen i Kolundžija prvobitno su optuženi 21. jula 1995. zajedno s devetoricom drugih optuženih - Dušanom Fuštarom, Nenadom Banovićem, Predragom Banovićem, Nikicom Janjićem, Duškom Kneževićem, Draganom Kondićem, Goranom Lajićem, Dragomir Šaponjom i Nedjeljkom Timarcem. Optužnica protiv Janjića povučena je nakon njegove smrti. Optužnica protiv Kondića, Lajića, Šaponje i Timarca povučena je 5. maja 1998. nakon što je u skladu s cjelokupnom politikom krivičnog gonjenja Međunarodnog suda odlučeno da se tim optuženim treba suditi pred nekim nacionalnim sudom.

Izmijenjene optužnice protiv svakog pojedinačnog optužnog izdate su 30. avgusta 1999. Druga izmijenjena optužnica protiv Sikirice, Došena, Fuštara, Kolundžije, Nenada Banovića, Predraga Banovića i Kneževića potvrđena je 3. januara 2001. Predmeti protiv Fuštara, Nenada Banovića, Predraga Banovića i Kneževića kasnije su odvojeni.

Nakon što je i Došenova i Kolundžijina odbrana podnijela preliminarne podneske sa prigovorom na formu optužnice, Pretresno vijeće je 10. februara 2000. godine donijelo odluku u kojoj je tražilo da tužilaštvo podnese izmijenjenu verziju povjerljivog priloga uz optužnicu. Svrha tog priloga bila je da se optuženima podastre detaljniji prikaz svojstva u kojem je svaki od njih navodno učestvovao u inkriminisanom ponašanju i da se precizira da li se terete direktnom odgovornošću ili odgovornošću nadređenog. Izmijenjeni prilog podnesen je 9. marta 2000. godine, nakon čega je Došenova odbrana iznijela argument da izmijenjeni prilog nadilazi doseg tačaka same optužnice. Ovo pitanje je na kraju riješeno dogovorom između strana, pa je 20. decembra 2000. optužbi rečeno da podnese konačnu verziju optužnice i izmijenjenog priloga. Oni su uredno podneseni 3. januara 2001. i zajedno čine drugu izmijenjenu optužnicu.

Na statusnoj konferenciji održanoj u septembru 2000. godine, dogovoreno je da će se suđenje voditi na osnovu neredigovane optužnice koja uključuje i imena četvorice optuženih koji nisu bili uhapšeni.

Druga izmijenjena optužnica se odnosila na događaje za koje se tvrdilo da su se desili u opštini Prijedor u sjeverozapadnoj Bosni i Hercegovini, konkretno za događaje za koje se tvrdilo da su se desili u logoru Keraterm, uključujući i masakr navodno počinjen nad više od 120 muškaraca u prostoriji poznatoj kao prostorija br. 3.

Protiv Sikirice je podignuto devet optužbi za kršenja zakon i običaja ratovanja, genocid i zločine protiv čovječnosti. Uhapšen je i doveden na Međunarodni sud 25. juna 2000. godine, a prvi put je stupio pred Sud 7. jula 2000. Prilikom prvog stupanja pred Sud, izjasnio se da nije kriv ni po jednoj od optužbi.

Protiv Došena je podignuto sedam optužbi za kršenje zakona i običaja ratovanja i za zločine protiv čovječnosti. Uhapšen je i doveden na Međunarodni sud 25. oktobra 1999. godine, a prvi put je stupio pred Sud 8. novembra 1999. Prilikom prvog stupanja pred Sud, izjasnio se da nije kriv ni po jednoj od optužbi.

Protiv Kolundžije je podignuto pet optužbi za kršenje zakona i običaja ratovanja i za zločine protiv čovječnosti. Dana 7. juna 1999. godine uhapsile su ga snage SFOR-a (multinacionalne mirovne snage pod vodstvom NATO-a u Bosni i Hercegovina) i istog dana prebacile na Međunarodni sud. Prilikom Kolundžijinog prvog stupanja pred Međunarodni sud 14. juna 1999. godine, njegov branilac je postavio pitanje identiteta optuženog. Dana 24. juna 1999. održan je pretres s izvođenjem dokaza na kojem je Pretresno vijeće donijelo odluku da je uvjereno da je Kolundžija ona osoba koja je imenovana u optužnici. Kolundžija se 13. jula 1999. godine izjasnio da nije kriv ni po jednoj od optužbi.

Sikirica se teretio na osnovu individualne krivične odgovornosti (član 7(1) Statuta Međunarodnog suda) i krivične odgovornosti nadređenog (član 7(3)) za:

- genocid; saučesništvo u genocidu (genocid, član 4),
- progone na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi; ubistvo; nehumana djela (zločini protiv čovječnosti, član 5),
- povrede ličnog dostojanstva; ubistvo, ili alternativno, okrutno postupanje (kršenja zakona i običaja ratovanja, član 3).

Došen se teretio na osnovu individualne krivične odgovornosti i krivične odgovornosti nadređenog za:

- progone na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi; nehumana djela; mučenje (zločini protiv čovječnosti, član 5),

- povrede ličnog dostojanstva; mučenje; okrutno postupanje (kršenja zakona i običaja ratovanja, član 3).

Kolundžija se teretio na osnovu individualne krivične odgovornosti i krivične odgovornosti nadređenog za:

- progone na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi; nehumana djela; ubistvo (zločini protiv čovječnosti, član 5),
- povrede ličnog dostojanstva; ubistvo (kršenja zakona i običaja ratovanja, član 3).

SUĐENJE/SPORAZUMI O IZJAŠNJAVANJU O KRIVICI/ POTVRDNA IZJAŠNJAVANJA O KRIVICI

Pravilnik o postupku i dokazima Međunarodnog suda utvrđuje postupak za sporazum o izjašnjavanju o krivici (pravilo 62ter). Tužilac i odbrana mogu se sporazumjeti da će, nakon što se optuženi potvrdno izjasni o krivici po optužnici ili po jednoj ili više tačaka optužnice, tužilac pred pretresnim vijećem zatražiti da se optužnica shodno tome izmijeni i predložiti neki konkretan raspon kazne ili se složiti sa rasponom kazne koji predloži odbrana. Pretresno vijeće ne obavezuje nijedan od ovih sporazuma.

Suđenje je započelo 19. marta 2001. Izvođenje dokaza optužbe završeno je 1. juna 2001. Sva tri optužena podnijela su zahtjeve za donošenje oslobađajuće presude po završetku izvođenja dokaza optužbe. Usmena odluka o zahtjevima za oslobađajuću presudu donesena je 27. juna 2001. Pretresno vijeće je prihvatilo prijedlog podnesen u ime Sikirice u dijelu u kojem se odnosi na optužbe za genocid i saučesništvo u genocidu i odbacilo tačke 1 i 2 optužnice. Takođe je odbacilo tačke 12 do 15 Optužnice (mučenje, okrutno postupanje i nehumana djela) kojima se teretio Damir Došen. Ostali zahtjevi su odbijeni. Pismena odluka po zahtjevima odbrane za donošenje oslobađajuće presude donesena je 3. septembra 2001.

Odbrana Duška Sikirice izvela je dokaze u prilog svoje teze, zasnovane na najavi o odbrani alibijem, u pet sudskih dana, od 27. juna do 5. jula 2001., sa ukupno 15 svjedoka, uključujući i svjedoke koji su svjedočili o karakteru optuženog. Zatim je odbrana Damira Došena izvodila svoje dokaze tokom osam sudskih dana, od 16. do 30. jula 2001., pozvavši 16 svjedoka, uključujući dva sudsko-medicinska vještaka u svrhu ublažavanja kazne. Branioci Dragana Kolundžije tražili su i dobili odgovor izvođenja dokaza odbrane dok ne pregledaju detaljne zaključke Pretresnog vijeća u njegovoj pismenoj odluci po prijedlozima odbrane za donošenje oslobađajuće presude. Dana 31. augusta 2001. podnesen je zajednički podnesak u ime Dragana Kolundžije u kojem optužba obavještava Pretresno vijeće da je između strana u postupku postignut sporazum o potvrdnom izjašnjavanju o krivici optuženog po tački 3 optužnice (progoni).

Kolundžija je 4. septembra 2001. stupio pred Pretresno vijeće i izjasnio se da je kriv po tački 3 optužnice (progoni). Nakon što je postupak privremeno obustavljen kako bi se stranama omogućilo da podnesu dodatni dokument u kojem iznose priznate činjenice koje su relevantne za potvrdno izjašnjavanje o krivici, Pretresno vijeće je prihvatilo dotično izjašnjavanje i proglasilo optuženog krivim. Tokom istog pretresa, optužba je potvrdila da zvanično odustaje od preostalih tačaka po kojima se tereti Kolundžija.

Dana 7. septembra 2001. podneseni su zajednički podnesci i u ime Sikirice i u ime Došena, u kojima optužba obavještava Pretresno vijeće o postignutim sporazumima o potvrdnom izjašnjavanju o krivici obojice optuženih po tački 3 optužnice i, pod uslovom da vijeće prihvati ta izjašnjavanja, o odustajanju od svih ostalih tačaka po kojima se terete. I Sikirica i Došen su stupili pred Pretresno vijeće 19. septembra 2001. i svaki od njih se potvrdno izjasnio o krivici. Pretresno vijeće je prihvatilo njihovo izjašnjavanje i toga dana ih proglasilo krivima. Optužba je na istom pretresu potvrdila da odustaje od preostalih tačaka po kojima se terete Sikirica i Došen.

Rasprava o kazni održana je 8. i 9. oktobra 2001. Osim što su strane u postupku iznijele svoje završne riječi, svaki je optuženi dao izjavu kojom izražava kajanje.

U svakom od Sporazuma prihvaća se da postoji mnogo dokaza da su bosanski Muslimani, bosanski Hrvati i drugi nesrbi bili podvrgnuti nehumanim uslovima tokom njihovog zatočenja u logoru Keraterm od otprilike 24. maja 1992. do 5. augusta 1992. To je, između ostaloga, obuhvaćalo: nedovoljne količine hrane i vode, neadekvatnu ljekarsku njegu i liječenje, pretrpanost i nedostatak svježeg zraka i kretanja, te nepostojanje odgovarajućih higijenskih uslova. Krivično ponašanje u osnovi osuda za progon za sve optužene sadržano je u činjeničnoj osnovi iznesenoj u svakom od Sporazuma o potvrdnom izjašnjavanju o krivici.

IZJAVA DUŠKA SIKIRICE

"Prije rata u Bosni, svi smo živjeli zajedno u dobrosusjedskim odnosima, bez obzira na to ko i šta smo bili. Prijedor, za tadašnje jugoslovenske prilike, bio je dobro mjesto za život i naravno za suživot. Ja sam imao prijateljstva od kojih su mnoga prevazilazila razna nacionalna ograničenja i razlike.

Kada je nažalost stigao rat, morali smo ići gdje nam je rečeno jer nismo imali velikog izbora: ili slušati naređenja, odbiti ih, ili dezertirati. Mene su poslali u Keraterm, mada bih u to vrijeme radije otišao u neko drugo mjesto, nego tamo, jer ići raditi u Keratermu je bila najgora stvar koja mi se mogla desiti.

Nakon događaja 1992, lično sam bio u prilici vidjeti kakve su bile posljedice na srpske izbjeglice koji su zbog sličnih događaja došli u Prijedor, te sam mogao zamisliti šta su proživljavali ljudi koji su morali napustiti Prijedor. U potpunosti razumijem da su ti događaji imali razarajuće posljedice i da i danas imaju uticaje na Muslimane, neki od kojih su bili moji prijatelji.

Nakon što sam vidio i shvatio posljedice, želim da kažem ovom vijeću da strašno žalim zbog svega što se odigralo u Keratermu dok sam ja bio tamo. Osjećam samo žaljenje za sve živote koje su izgubljeni i živote koji su narušeni u Keratermu i Prijedoru 1992. u događajima kojima sam nažalost i ja doprinijeo.

Naročito mi je žao što nisam imao dovoljno moralne hrabrosti i moći da spriječim neke ili sve one grozne stvari koje su se dogodile. Želio bih biti u stanju vratiti vrijeme unazad i ovaj put postupiti drugačije nego tada. Razumijem da preuzimajući odgovornost za moju ulogu u ovim događajima moram biti kažnjen i nadam se da će ovo što se desilo meni biti dobra lekcija za bilo koga i bilo gdje koji se nađe u sličnoj situaciji u budućnosti. I stvarno se nadam da će mi biti oprosteno, iako razumijem da to nekima neće biti lako.

Ujedno se nadam da će mi moja porodica oprostiti jer sam svojom nesmotrenošću i njihove živote doveo u nezavidan položaj. Nadam se da će ovo što se meni desilo doprinijeti bržem povratku Muslimana svojim kućama i bržem i efikasnijem pomirenju svih naroda.

Shvatam da ću, kao posljedica ovog slučaja, biti odsutan iz Prijedora duže vrijeme, ali želim da vas uvjerim, vaše visosti, da kad se jednog dana vratim kući, ja ću biti taj koji će s najvišim ubjeđenjem govoriti protiv ovakvih ludosti. Ja se nadam da ćete prihvatiti moju žalost i kajanje za sve što sam učinio i ono što nisam.

Nije mi žao samog sebe, jer znam da moram proći kroz ovo iskustvo, ali vjerujem da će vaše Visosti razumijeti kad kažem da mi je strašno žao zbog ovoga što se desilo i što ne mogu biti kod kuće uz svoju porodicu. Znam da u ovakvim stvarima nikad nije dovoljno naći prave riječi kojima mogu izraziti svoju žalost. Ali nadam se da će vaše visosti shvatiti ovoliko i donijeti pravu odluku." (Duško Sikirica, rasprava o kazni, 8. oktobar 2001.)

IZJAVA DAMIRA DOŠENA

"Časni Sude, na kraju ovog suđenja, za zlo koje se dogodilo u mom Prijedoru, u Keratermu, želim da zahvalim što ste mi dopustili da se čuje moj glas.

Želim da kažem da sam bio u Keratermu, da su me tamo poslali kao rezervnog policajca, da sam tamo proveo dva mjeseca čuvajući nevine ljude koji su tamo bili zatvoreni. Želim da kažem da sam u to vrijeme bio mlad, lakomisen, da sam izgubio sina, da sam se našao u haosu rata i smrti u kome se nisam snalazio.

Zatvoreni ljudi su bili moj sugrađani, bili su nevini i teško su patili. Nad tim ljudima izvršen je zločin i ja sam spreman da za taj zločin pred Bogom i ljudima preuzmem moj dio odgovornosti. Pokušavao sam da im pomognem, da im olakšam, da sa njima razgovaram, da ih zaštitim. Uslovi pod kojima su oni bili zatvoreni, bili su ispod svakog ljudskog dostojanstva.

Kriv sam zato što sam pristao da budem u Keratermu. Kriv sam zato što im više nisam pomagao. Zbog toga sam kriv pred Bogom, pred tim ljudima i pred vama, časni Sude.

Žao mi je svakog čovjeka koji je propatio, svake porodice koja je ostala bez svog bližnjega, svakog djeteta koje je ostalo bez oca, žao mi je svake majke koja je ostala bez sina.

Želim da moje, da ove moje riječi svi čuju, posebno moje komšije koje su bile zatvorene samo zato što nisu bile Srbi. Zlo se dogodilo, zlo se ne smije ponoviti, niti se smije zaboraviti. I svega ovoga danas sam svjestan, svjestan da čovjek, ma kako mali i nemoćan, ne smije da dozvoli da ga savlada nemoć i malodušnost, te da čovjek mora da se bori po cijenu lične žrtve. Samo tako se može pomoći budućim generacijama da se izbore protiv nepravde i neljudskih stvari.

Želim za zahvalim časnom Sudu i gospodi iz Tužilaštva za korektnost i napor da se utvrdi istina i zadovolji pravda. Nadam se da će mi časno Vijeće dati šansu da se vratim mojoj porodici i mojoj djeci, da se vratim mojim komšijama svih vjera i nacionalnosti. Nadam se da ćemo ponovo imati priliku da živimo u mom gradu Prijedoru, sa mojim sugrađanima sa kojima sam živio i družio se prije rata. Nadam se da ćemo ponovo živjeti zajedno i složno kao što smo to činili prije rata i zla koje nas je snašlo." (Damir Došen, rasprava o kazni, 8. oktobar 2001.)

IZJAVA DRAGANA KOLUNDŽIJE

"Danas, pravnički kriv sam, želim da dodam iskreno ljudsko - žao mi je. Žao mi je za sve ljude koji su bili u Keratermu i njihove familije. Cijeloga svoga života sam se trudio da ne činim drugome što ne želim sebi. Da li svojom slabošću ili odlučnošću podbacio sam u ključnom trenutku.

Za postojanje logora sam saznao kada sam tamo raspoređen kao rezervni policajac. Čitavo vrijeme svoga rada sve ljude sam gledao jednako, bez obzira da li sam ih poznavao ili ne. Događaji koji će slediti pokazaće da sam bio naivan. Istina je da sam se više puta žalio u vezi uslova života ljudi u Keratermu, ali vidim da to nije bilo dovoljno. Istina je da sam samovoljno dozvolio da ljudi poznati i nepoznati donose hranu, čebad i ljekove ljudima koji su bili zatvoreni, ali vidim da to nije bilo dovoljno. Sprečavao sam sve vidove nanošenja zla pritvorenim ljudima, ali vidim sada da to nije bilo dovoljno. Iako se to nije dešavalo dok sam ja bio takozvani vođa smjene. Nikada nisam štitio samo one ljude koje poznajem. Uvijek sam se ponašao isto prema svim ljudima.

Za svoje greške, ja sam odgovoran.

Istina je da se masakr u sobi broj 3 dogodio u noćnoj smjeni kada sam ja radio. Bog mi je svjedok da sam pokušao sve da spasim ljude, da spriječim zločin, ali nažalost protiv velikog broja naoružanih ljudi nisam uspio. Do kraja života, tu krvavu noć ne mogu zaboraviti. Isto tako, neću zaboraviti sve što se desilo mojim sugrađanima koji su nepotrebno i nepravilno bili zatvoreni u logoru Keraterm. Teško mi je kada se sjetim tih ljudi u tim uslovima i što nisam još više učinio za njih.

Nisam nikad htio da ostanem u Keratermu i nisam se složio sa uslovima, ali sam smatrao - ako ostanem, da bih mogao učiniti da se muke smanje, da zlo bude manje. Kao obični rezervni policajac, ili takozvani vođa smjene, mislio sam da sam učinio sve što sam mogao.

Prije rata sam se družio sa svim ljudima, bez obzira na naciju i vjeru. Danas ja nemam nikakvih predrasuda u tom pogledu. Sada sam svjestan da sam tada bio oruđe u tuđim rukama i zbog toga se gorko kajem. Izražavam žaljenje zbog svih djela, uključujući i ono što sam trebao da učinim, a nisam dovoljno učinio. Svjestan sam da time ne mogu pružiti nadoknadu mojim Prijedorčanima, ali se nadam da pružam doprinos nekom novom početku.

Moje pokajanje sigurno neće ukloniti ožiljke bolne prošlosti, ali se uzdam da će pomoći da rane zarastu. Još jednom se izvinjavam i žao mi je za sve što se dogodilo.

Zbog budućnosti naše djece, a i sviju nas, trudiću se koliko je u mojoj moći da se ovako nešto i slično nikada više ne ponovi." (Dragan Kolundžija, rasprava o kazni, 8. oktobar 2001.)

PRESUDA O KAZNI PRETRESNOG VIJEĆA

Sikirica je prihvatio da je bio komandir obezbjeđenja u logoru Keraterm između 14. juna i 27. jula 1992. Iako je on vršio neke upravne radnje, nije imao nikakvu ulogu u efektivnom upravljanju logorom koje se vodilo iz policijske stanice u Prijedoru. Imao je veoma ograničenu vlast nad svojim kolegama rezervnim policajcima istoga čina i nije imao ovlasti da kažnjava osobe koje su mu bile podređene. Sikirica nije bio

odgovoran za osiguravanje adekvatne hrane, odjeće, vode, ljekarske pomoći i zadovoljavajućeg smještaja zatočenika.

Prihvatio je da je ubio jednog od zatočenika u logoru tako što ga je ustrijelio u glavu. Povrh toga, on je prihvatio da postoje značajni dokazi o ubistvima drugih ljudi u Keratermu tokom perioda dok je on obavljao svoju dužnost, iako je sporazumom prihvaćeno da nema dokaza da je on bio prisutan prilikom izvršenja masakra nad više od stotinu ljudi u prostoriji broj 3, niti da je u tom učestvovao na bilo koji način. Osim lišavanja života, Sikirica je prihvatio da postoje dokazi da su u logoru vršena premlaćivanja, silovanja i seksualni delikti, kao i zastrašivanje, ponižavanje i psihološko zlostavljanje zatočenika. On je nadalje prihvatio da postoji mnogo dokaza da su zatočenici bili podvrgnuti nehumanim uslovima tokom zatočenja u logoru Keraterm.

Kao komponentu sveukupne težine njegovog krivičnog djela, Vijeće je uzelo u obzir njegov nadređeni položaj u Keratermu. Kao komandir obezbjeđenja, prihvatio je da je imao tehničku dužnost da spriječi da ljudi ulaze u logor. Vijeće je zaključilo da Sikiričin propust da izvrši svoju dužnost da spriječi ljude izvana da dolaze u logor i zlostavljaju zatočenike otežava njegov zločin. Njegov položaj nadređenog takođe otežava ubistvo koje je priznao da je počinio.

Kad je riječ o olakšavajućim okolnostima, Vijeće je smatralo da je glavni faktor koji treba uzeti u obzir prilikom ublažavanja kazne njegova odluka da se potvrdno izjasni o krivici, ali je uzelo u obzir i njegovo kajanje. Pretresno vijeće je smatralo da su njegovi zrazi kajanja sa rasprave o kazni iskreni.

Došen je prihvatio da je bio vođa smjene od 6 do 12 ljudi u logoru Keraterm od 3. juna do početka avgusta 1992. Kao takav, on je imao izvjesnu ograničenu vlast, iako nije imao čin i iako je bio na istom rangu kao i drugi stražari u njegovoj smjeni. Nije imao ovlasti da bilo koga kazni. Došen nije igrao nikakvu ulogu u upravljanju logorom i nije bio odgovoran za osiguravanje adekvatne hrane, odjeće, vode, ljekarske pomoći i zadovoljavajućeg smještaja.

Prihvatio je da postoje dokazi da su se u njegovoj smjeni odigravala premlaćivanja i da je on znao za ta premlaćivanja. Međutim, postoje i dokazi da je on u nekoliko navrata pokušao spriječiti zlostavljanje zatočenika. On je prihvatio da su mnogi zatočenici bili premlaćeni za vrijeme zatočenja u logoru Keraterm i da su premlaćivanja prouzrokovala i teške fizičke i duševne patnje žrtvama i onima koji su bili prisutni prilikom tih događaja. On je nadalje prihvatio da postoji mnogo dokaza da su zatočenici bili podvrgnuti nehumanim uslovima tokom zatočenja u logoru Keraterm.

Pretresno vijeće je smatralo da je to što je Došen bio na položaju vođe smjene otežavajući faktor u njegovom zločinu. On je bio na položaju povjerenja i taj je položaj zloupotrijebio: dozvolio je progon i prešutno prihvatio nasilje nad upravo onim ljudima koje je trebao štiti. Međutim, stupanj otežanja bio je ograničen u svjetlu ograničene prirode njegovih ovlasti.

Kad je riječ o olakšavajućim okolnostima, Vijeće je smatralo da on, usprkos tome što je njegovo izjašnjavanje o krivici došlo kasnije, treba da dobije neku olakšicu za to izjašnjavanje. Nadalje, Vijeće je podsjetilo na izjavu koju je Damir Došen dao prilikom rasprave o odmjeravanju kazne u kojoj je izrazio kajanje za svoje zločine. Vijeće je takođe uzelo u obzir dokaze da je on, kao vođa smjene, često djelovao tako da ublaži strašne uslove koji su vladali u logoru Keraterm.

Kolundžija je prihvatio da je bio vođa smjene u logoru Keraterm od početka juna do 25. jula 1992. Kao vođa smjene, imao je kontrolu nad 6 do 12 stražara smjene i stoga je imao izvjesnu vlast u logoru Keraterm. Kolundžija prihvaća da je bio na položaju na kojem je mogao utjecati na svakodnevno upravljanje logorom kad je bio na dužnosti.

Nema dokaza da je on lično zlostavljao zatočenike ili da je prešutno prihvaćao zlostavljanje od strane drugih. On je prihvatio da postoje dokazi da je u logoru Keraterm redovno dolazilo do zlostavljanja zatočenika dok je on bio na dužnosti vođe smjene i prihvatio je odgovornost za to što je nastavio biti vođa smjene iako su mu bili poznati nehumani uslovi u logoru. Konkretno, Kolundžija je prihvatio da postoji mnogo dokaza da su zatočenici bili podvrgnuti nehumanim uslovima tokom zatočenja u logoru Keraterm.

Vijeće je zaključilo da je Kolundžija u logoru bio na sličnom položaju kao i Došen. Time što je nastavio biti vođa smjene, iako je znao za uslove koji su vladali, on je zloupotrijebio svoj položaj povjerenja. To u ovom predmetu predstavlja otežavajući faktor, iako ograničene prirode, u skladu s njegovim ovlastima.

Vijeće smatra da se potvrdno izjašnjavanje o krivici Dragana Kolundžije i njegovo povoljno postupanje sa zatočenicima treba uzeti u obzir prilikom ublažavanja kazne.

Vijeće je primijetilo da je Kolundžijino potvrdno izjašnjavanje o krivici bilo više na vrijeme u poređenju sa njegovim saoptuženima, s obzirom na to da je on to učinio prije izvođenja dokaza odbrane. Vijeće je zaključilo da, iako se nije potvrdno izjasnio o krivici na početku postupka, Kolundžija treba da dobije gotovo punu olakšicu za svoje potvrdno izjašnjavanje o krivici.

Nadalje, Vijeće je saslušalo mnogo dokaza o Kolundžijinim naporima da olakša teške uslove u logoru Keraterm za mnoge zatočenike. Vijeće je zato smatralo da mu kaznu treba ublažiti u značajnoj mjeri.

Dana 13. novembra 2001., Pretresno vijeće je izreklo presudu kojom su trojica optuženih proglašeni krivim kako slijedi:

Duško Sikirica, na osnovu individualne krivične odgovornosti (član 7(1) Statuta Međunarodnog suda) i krivične odgovornosti nadređenog (član 7(3)) za:

- progone na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi (zločini protiv čovječnosti, član 5).

Kazna: 15 godina zatvora.

Damir Došen, na osnovu individualne krivične odgovornosti (član 7(1) Statuta Međunarodnog suda) i krivične odgovornosti nadređenog (član 7(3)) za:

- progone na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi (zločini protiv čovječnosti, član 5).

Kazna: 5 godina zatvora.

Dragan Kolundžija, na osnovu individualne krivične odgovornosti (član 7(1) Statuta Međunarodnog suda) i krivične odgovornosti nadređenog (član 7(3)) za:

- progone na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi (zločini protiv čovječnosti, član 5).

Kazna: 3 godine zatvora.

Dana 10. maja 2002., Sikirica je prebačen u Austriju na izdržavanje kazne. Dana 21. juna 2010., odobreno mu je prijevremeno puštanje na slobodu (stupilo je na snagu 20. jula 2010.).

Došen je prebačen u Austriju 10. maja 2002., a 28. februara 2003. odobreno mu je prijevremeno puštanje na slobodu.

Kolundžiji je odobreno prijevremeno puštanje na slobodu 5. decembra 2001.